Reuerēdissimo ac R[…] za
Patriarche Alexan[…] n-
dissimo Garsias Bo[…]

COnsu[…] n-
mend[…] uz
monu[…] es
nouer[…] n-
sanctissime vixerunt[…] ne-
ficia acceperunt: atq[…] de
vero (et si hactenus[…] li-
quo motū beneficio[…] no
deuinxit. Hec enim[…] uz
voce predicātur vt[…] am
specimen virtutum:[…] es
Nam vt cetera que[…] tra
etate omniuz oculis[…] m-
bigat quam vario d[…] u-
dis tibi vendicaueri[…] tu-
dia foueas vt ea cū[…] nis
dignissimam te sobo[…] fa-
milia testentur. que[…] te-
ris animi bonis pre[…] tra
religione p̄suples pre[…] uqz
eminentior benignit[…] ibi
inseruierunt verum[…] ica
in te obseruantia pl[…] no
effecerunt; Itaqz ci[…] os-
sem ab eo exordiri[…] sti-
terit maxime tibi gr[…] mi
diui Johannis hisp[…] tur
obitus: Quamqz a[…] ni-
cā hispanie amissam[…] ngi
sup̄ modū viderem[…] id
tibi legēdū obtuli;[…] bo

Consolatoria Car. 5a. 4. ad Reges Hispanie, de obitu filii eorum Ioannis. 1497.

Reuerẽdissimo ac Amplissimo Dño Didaco de Mendoza Patriarche Alexandrino Presuli Hispalensi Dño Colendissimo Garsias Bouadilla addictissimus Salutem.

Consueuerunt mortales sepenumero eos commendare dignissime presul; huiusqȝ suorum laborum monumẽta sepissime dedicare: quos presentes nouerint: vel cum quibus diutissime atqȝ coniunctissime vixerunt/aut his saltim memores a quibus beneficia acceperunt: atqȝ id grata Vicissitudine rependunt/ Me vero (et si hactenus cõsuetudinem fortuna inuiderit. nec aliquo motũ beneficio) tuarum tñ virtutum cumulus tibi omnino deuinxit. Hec enim tue sunt virtutes que passim vna omnium voce predicãtur vt cunctorum iudicio velut singulare quodam specimen virtutum: ecclesie ornamentum. et decus elucescas Nam vt cetera que maxime me alliciunt/omittam que nostra etate omnium oculis te spectandum reddunt/nemo estqui ambigat/quam vario disciplinarum genere merite quidem laudis tibi vendicaueris; Quantaqȝ liberalitate litterarum studia foueas/vt ea cũ reliquis animi tui muneribus haud paruis dignissimam te sobolem ex antiqua: preclaraqȝ Mendoze familia testentur. que singulari quadam prudentia. ac pre ceteris animi bonis precipuos in hispania principes: ac in nostra religione p̃sules prestãtissimos sortita est/ Que omnia tuaqȝ eminentior benignitas: qua mea ex familia nõ modo qui tibi inseruierunt verum quoscũqȝ potuisti p̃sequutus es: vt mea in te obseruantia plurimum incrementum acciperet omnino effecerunt;/Itaqȝ cũ indies curarem in quo tibi placere possem ab eo exordiri visum est: quod nisi casus acerbitas obstiterit maxime tibi gratũ spero/ Cum itaqȝ nuper Serenissimi diui Johannis hispaniarum principis immaturus nunciaretur obitus: Tuamqȝ amplitudinẽ pro debito deuotionis in vnicã hispanie amissam p̃lem: Christianissimosqȝ parentes angi sup̃ modũ viderem quod vndiqȝ i eius consolationẽ redigẽ licuit: id tibi legẽdũ obtuli: Eoqȝ in vrbe tãti principis nũciato acerbo

funere. ille summus sacractissime professionis censor Reuerēdissimus Dominus meus. D. Cardinalis Sancte Crucis in Jerusalem, cui inseruire felicissimum duxi ɔ dum diebus paucis nimio merore solus ageret. licet satis tumultuarie tractatū vnum ab epistole more non alienum inuigilauit lingua nostra ⁊ ad catholicos: ac serenissimos. D. Regē ⁊ Reginā hispaniarum principes transmisit, functus in aduersis secundisq; rebus officio quod ipsis maiestatibus tenebatur: Qui ⁊ si opus raptim peregit mea quidem sententia quascunq; consolationis partes ⁊ historias discutiēs ita contexuit ut eo in genere nihil salubrius: acomodatiusq; vl' eruditissimis: acuratissimisq; viris elucubrandum reliquerit: miram quidē sententiaꝝ grauitatem ita complectitur vt non mediocre lugēti solatium afferre indubium sit: Et ne nobis tātum munus: ⁊ ab tanto principe editum excideret. id optimo iure vēdicaui: Verū furtim meas in manus deuenisse fateri haud pudebit: ⁊ a me paulo ante latino sermone ex Hispano redactū tue dignationi dicaui: nescio tamē alioꝝ cedo iudicio qui de vtroq; censuerint an huiusce dicendi caracterem ⁊ elegantiam mea potuerit assequi traductio: Arduum quidem fuisse fateor parem verbis inuenisse ornatum: Verum sententiaꝝ immutatū nihil esse affirmare audeo: quas sapientia ⁊ prudētia plenas ⁊ ad optimos quosuis principes consolandos de re publica Christianaq; religione bene meritos accomodatas nemo negauerit: Tu pater amplisime libellum leges ⁊ ab studiis tuis Non alienum pensitabis: Ceteꝝ epistolam quam nuper ad Sanctissimum. D. N. Sacrūq; senatū de tanto obitu eterna memoria recolendo Didacus Muros decan⁹ Cōpostellan⁹ iuris Pontificij interpres: ⁊ grauis celebrisq; orator destinauit intexui qui ⁊ omni fortuna istoꝝ gesta principuꝫ luculentissime ad Pontifices maximos pro tempore: vt intelligo descripsit. Tu siquando curaꝝ cumulo liber fueris tanquam in animi relaxationem hec relege: Et mei memor. Vale.

Consolatoria Epistola in obitu Serenissimi Dñi Johannis Hispanie principis ad Catholicos Regẽ ꝛ Reginã eius parentes ꝑ Reuerendissimum in Christo patrem ꝛ Dominum D. Bernardinum Caruaial Cardinalem sancte Crucis in Jerusalẽ Episcopum Saguntiñ alias hispano sermone missa Demum per Garsiam Bouadilla eius secretarium latine traducta ac Reuerẽdissimo in christo patri Dño Didaco Mẽdoze Patriarche Alexandrino Hispaleñ. Presuli ob deuotionem dedicata.

¶ Serenissimis Dñis Ferdinãdo ꝛ Helysabeth Hispaniarũ Regi ꝛ Regine Catholicis. D. mihi obseruandissimis. B. Cardinalis Sancte Crucis humill. com̃.

QUantum doloris attulerit vniuersis qui Hispano nomine cẽsentur: luctuosissimũ nuncium obitus Serenissimi principis Johannis vnici nati vestri hispaniarũ heredis: Quãtũq; ꝛ tota Curia ꝛ vrbs ipsa meroris pre se tulerit in hoc amarissimo ꝛ publico luctu: esset difficile paribus posse cõseq verbis. Nam ut inde initium sumam qui caput est omnium Alex. vi. pont. max. ex regnis vestris oriũdo precipuo vr̃e regie dicionis familieq; deuotissimo pr̃e: ab plerisq; postmoduȝ nostri ordinis. S. R. E. Cardinalibus suum ortum eque regio uestro sceptro debẽtibus: atq; ut ijs reliquos omnes dominos Reuerẽdissimos simul adiiciam: postremo quotquot ad vnum usq; minimũ: vrbem colunt: Nemo est quem tristissima ac publica ista clades non altius omniũ opinione tetigerit. Sed mihi inprimis perpetuũ animo vulnus infixit. Dum excellentissimi principis personã considero. Dum maiestatũ vestrarũ ꝛ illustrissime Margarite reminiscor. Dũ totius Hispanie sortem infelicissimã extimo. Dum Ro. ecclesiã Italiãq; omneȝ cum vniuersa xp̃iana republica tanti spe presidij destitutam cõtemplor. Quarũ considerationũ vna quelibet satisforet. Cur esset intoleranter id ferendũ: verum acerbissimum ac pene inexplicabile vulnus omnes simul exagerant.

Principis enim augustissimam speciem cõtemplans in quē
tot simul nature munera cõfluxerũt: dignitatẽ preterea de-
cusq; corporis animiq; virtutes: & quicquid deniq; optari in
eo potest qui esset reliquo orbi imperaturus: ad hec fortitudi
nem: robur doctrinã: fidem: religionẽ: iusticiã: liberalitatem:
gratitudinemq; in omnes: in parentes pietatem ac cultũ. Et
rursus in eum omniũ obseruantiam. cõiugis amorem. regno-
rum prouincialiumq; fidem: stupidus admiratus. Nunc sic e
medio repente sublatũ vigesimo vix etatis anno peracto: nul
lo ex tot virtutibus fructu suscepto. In cuius salute tantũ to
tius orbis desiderij opis atq; spei situ erat. Nemo est qui ab
pfũdissimis suspirijs & ingẽti fletu se valeat abstinere. ¶ Affli
ctionem etiam maximam. M. vestrarũ quũ repeto quam ine-
stimabilem & merito quidem ex tanta fati in clementia in vni-
ci nati interitu ceperunt: Cuius causa tanta cura ac difficultate
sue regie corone. xviij regna vltra plures principatus Comi
tatus & dominia annectere sunt conati. In quibus omnibus
pacem perpetuam religionem & virtutem fundauistis. et post
felicissimum vestrũ decessum esset is qui omnibus longo euo
frueretur. cui edendo educando erudiendo ac conseruando:
tanto studio religione ac votis sit elaboratum. Nunc vero
rem tãtopere cupitam in ipso vite flore e medio cursu ereptã
sic perditam lugere auget subditis vestris omnibus dolorem
efficitq; casum funere ipso tristiorem. quum ab eis. M. ve-
stris nec dum Beniuolentia & amor qui suis regibus & domi
nis debentur. sed quod parentes & patria sibi de Ciuibus &
filiis possunt vendicare debeatur quicquid enim patrie tene
mur id proprium sit ipsius qui illi recte dominatur

Quin etiam illustrissime principisse nobilitatẽ animaduertẽs
serenissimi ac inuictissimi Cesaris Maximiliani Romanorũ
Regis filie ipsiusq; familie dignitatẽ antiquitatemq; ad hoc
eius: quod non minus est fortuna: que euo non dum maturo
Carolo octauo serenissimo francorum regi cõiunx destinata
postea etate iam integra potẽtissimi ac gloriosissimi Johãnis
hispanie principis nacta nuptias: relicta patria quam tãto cũ

honore cum hispania commutauit: et cui parentes coniunx et populi omnes afficiebantur et supra modum cupiebant: quod vero in tanta coniugii felicitate septem dumtaxat mensibus expletis relicta iam grauida: virum hoc est sue vite lumen amiserit Res est que durissimos quosque et lapides ipsos ad lacrimas prouocaret.

Hinc inde oculos postea circumducens et ipsius hispanie prouintiis singulis dirigens obtutum: neminem conspitio qui possit hanc omnium iacturam sine immenso dolore animo metiri. recordatus potissimum ab. Dcc.xiiii. xpi anno cum postremo hispanie vnio concordia et gloria afris victoribus nonnullorum xpianorum proditione victa decoxit, amisso rege Roderico cui soli hispania parebat ad hodiernum vsque diem quem septingenti octuaginta et tres anni processerunt: numquam interea temporis aliquem in hispania tante magnitudinis principem extitisse qui esset ea integre potiturus: excepta portugalie ac Nauarre dumtaxat quota tante prouintie portione: quibus nihilominus que extra hispaniam sunt sicilia sardinia Baleares et fortunate insule longe magis antecellunt. Ab eo itaque tempore vsque nunc numquam hispania eiusmodi principem sortita de quo tantum sibi licuerit sperare. Africam inuadendi ad spurcissimi mahumetis superbiam comprimendam et quod ipsi olim in hispaniam tentauerant in proprios lares Inferendum: Et sicuti deus populum per regem et regem per populum sepissime castigat. Puniuit enim Dauid ·a· in populi pestilentia ac populus aliquando punitus est in regibus ·b· suis. In quorum ac populi supplitium data est regni diuisio quam Ieroboam ·c· fecit post dies salamonis: Si Regni itaque diuisio: regis ac populi pena est: aptissimum est regnorum que recte gubernantur vnionem et concordiam glorie felicitatique accedere eorundem. Melius enim cum vna conueniunt inuicem ipsa se iuuant et conseruant et conatus hostiles facilius propellunt. Inspicere autem Hispaniam prouintiam nobilissimam et cui deus et ipsa natura tantopere indulserunt: et que sub hoc principe tam pacata et vnita quiescebat nunc orbatam et tanto successore et tam cupito spoliatam: Anchora et sue spei validissimo munimento

a. ii. regum. xxiiii.
b. Job. xxxiiii
c iii. regum. xii.

clauoq; firmissimo quo Rime omnes ⁊ compagines cingebā
tur ac lapide angulari qui ne dum geminos parietes sed edi-
fitium vniuersum comprehēdebat. Nemo est qui non cū ea
simul amarissime contristetur ⁊ ad commiserationem pro-
sus rapiatur

Sācta Romana ecclesia: que obedientie principatum in his-
pania semper exercuit: Quam precipui christi apostoli Jaco
bus ⁊ paulus ac eoꝝ postea discipuli pepererunt. Et in qua
potissimū in presentia spem oēm tanq; in carissima filia loca-
uit sicut. S. D. N. precipue est expertus: qui ceteris magna ex
ꝑte deficiētibꝰ aduersus hostes suos ⁊ in Neapolitano reg-
no ecclesie feudo recuperando ⁊ in ostiēsi arce expugnādā: ab
sola hispania ope auxilio ⁊ viribus est adiutus: ⁊ in qua sola
est relicta fiducia in rebus ceteris peragendis. tam in Italie
ac Christianorum pace statuenda quam etiam In infideles
expeditione paranda ⁊ vniuersa ecclesia reformanda ipsiusq;
aduersus hostes libertate tuenda: videns eos angi In quoꝝ
tantum felicitate confidebat: in tam acerbo ⁊ lacrimābili casu
omni tristicia ⁊ merore prosequendo: M. vestris que apud
hanc sanctissimam sedem peculiarissimorum filiorum sibi lo-
cum vendicarunt: deesse nullo modo potest.

At ego quum tantum debeam M. vestris quarum subditus
⁊ seruitor in sua regia coalui Tum quod fe. ⁊ sancte. re. Se-
renissimum principem tantum obseruabam colebamq; quam
vix exprimi. verbis potest Atq; ita de me ipsa que me ꝑtulit
hispania meretur. Idemq; debeo ecclesie vniuerse: Cuius
sum quamq; immerito debile membrum: Tum etiam quod
plurimum teneor affitiorq; Illustrissime dn̄e principisse cum
michi sit domina relicta: ac etiam qd idem eius virtutes de
me querunt accedente ad id preptera Serenissimi eius ge-
nitoris Maximiliani Cesaris gratia ⁊ amore quibus est me
maxime ꝓsequutus quando ad Magestatem suam Cesareā
mihi ab sede apostolica fuit legatio demandata Hec omnia
mecū reputās vt pari fletu dies ⁊ noctes valeā infelicissimā
istam cladem ꝓsequi tam publicam quā meam non inuenio,

Et quamq michi erat hic scribendo finis im-
ponendus qui male possum consolationis ge-
nus vllum alijs afferre ea carens atq ipse cō-
solandus: Tamen sicut debeo. V. M. illarum
alumnus ⁊ Cōsiliarius Ac vt meo predicato-
ris apostolici ⁊ pastoris offitio satisfaciā. Quod Esaya [a] do- .a.Esa.lxi.
cente in tristib9 leniendis maxime versatur: Apte fatebor. M.
V. q licet casus in se plenus sit omi cōmiseratione ⁊ lachri-
mis: fieret tamen ⁊ rei publice ⁊ mihi infelicior qn Maiesta-
tes vestre (quod de earum religione minime timetur) modū
in ipso dolore ⁊ aduersis excederent. Ita vt vel saluti sue
que communis ac publica omniū est; vel clarissimo nomini sue
christianissime constantie: aliquid desiderari possit
Dolere eqdem ac lugere interitus filiorum ⁊ carorum nobis lice-
re ⁊ ab ipsa natura pmitti: nemo est q neget/ mouet. n. carne
caro, ⁊ vt Augustinus. [b]. scribit q dixerit deū impossibile pci- .b.de fide ad
pisse anathema sit. atq id potissimum pmittitur in vnico ⁊ Petrum
primo loco nato: Cuius obitus psone cōditione ⁊ qualitate .c.Jerem.vi.
dolores ceteros ātecellit. Jeremia. [c]. ⁊ Zacheria. [d]. ad popu- d.Zacha.xij.
lum scribentib9 vt eorum delicta grauiter ferrent ac si vnigenitū
⁊ primogenitū deplorarent/ Consueuerunt q in veteri Tes-
tamento sancti patres lugere mortuos caros: Adam in obitu e.Gen.xxiij.
Abel/ Abrahā [e] sarre/ Jacob [f] Jacob. f. cū Joseph filiū mor- f.Gen.xxxvij
tuū putauit/ Jacob filij [g] in morte patris: populus [h] in mor- g.Gen.l.
te Moysis David [i] in saul ⁊ Jonate ⁊ in morte amonis [k] h.deut.xxxiiij.
⁊ absalōis filiorum/ Et in nouo testamēto [l] in lazari morte xps i.ij.regū.primo
⁊ in ipsius [m] morte oēs/ Et postremo i stephani [n] morte disci- k.ij.reg.xviij
puli: ⁊ sic in statu legis gratie spiritualitatis copiosissimo fuit .l.Joānis.xi.
etiam permissum carni suum opus pietate ⁊ affectu mortuos .m.Luc.xxiij
prosequendi/ Adhibetur nichilominus in christianis huic li- n.Actuū.vij
centie modus quidam moderate id ac temperate vt agatur:
atq adeo vt sola ex eo pietas non desperatio aliqua ostenda-
tur. et quotiens id tale sentimus motus ipse animi dolore et
consolatione misceatur: dolore siquidem ex seperatione ca-
(rorum: Consolatione autem dum voluntati diuine

adheremus memoresq̃ꝫ optimi ac felicioris status quo Cari
pergunt relicta caduca ista ac erumnosa vita. Ideoque Ca-
.a. Leui. x. ꝛ rissimorum nobis mortem supra modum flere Moyses [a]
xxi.. in leuitico: In Ecclesiastico [b] sapiens ꝛ suo vaticinio [c] Eze
b. eccli. xxij. ꝛ chiel prohibent; ꝛ qd̃ longe plus est ab christo ipo mathei [d]
xxviij. euangelio id ipsum edocemur qui nouo discipulo suo patrem
c. ezech. xxiiij humare nõ permisit/ neq̃ꝫ id vt nõ doleret factum voluit/ sed
d. Math. viij ne sic immoderate id ageret vt ab dei cognitione ac volũtate
spiritaliq̃ꝫ cõsolatione auerteretur. quam curam grauem mor
tuis spiritu reliq̃t qui sunt peccatores aut infideles. vt ijs per
mittatur cõseruatione animi ac ꝓfundiore dolore suos mor-
tuos sepelire

Paulus quoq̃ꝫ Apostolus electũ xpo vas vt vniuerso orbi
a. p̃. Tesa. iiij. ipsius voluntatem veritatemq̃ꝫ aperiret. Scripsit [a] Thesalo
niceñ. vt non cõtristentur suoꝝ interitu sicut gentes faciunt
spem resurrectionis nõ habentes: Namq̃ꝫ cũ nichil in nostris
de anime inmortalitate/ corpoꝝ resurrectione/ sanctoꝝ cõmu-
nicatione dubitetur. qui sic extra moduꝫ merore cõsumuntur
carorum interitu: gentiles sequi ꝛ in nostra religione hesitare
ꝓcul dubio videntur: Qua de re Ciprianus/ hieronimus: Au
gustinus Chrisostomus ceteriq̃ꝫ ferme oẽs sanctissimi docto
res/ non nulli deniq̃ꝫ romani pontifices hunc mortuos immo
dice lugendi morem: seuerissime damnauerunt. pro ut cõstat
xiij. q. ij. cꝫ preposteꝝ/ ꝛ duobus sequẽtibus capitulis/ Ideq̃ꝫ
3. cocil. t ipsum sancitũ est tertio Cõcilio Toletano capitulo sequenti
qui diuina quo Arrij pernitiosissima heresis funditus est in
hispania deleta. suntq̃ꝫ ibi tum in ecclesia plurima alia sanctis
sima Instituta: Quibus adfuere Riccardus gloriosissimus
christianissimusq̃ꝫ gothorum Rex/ ꝛ Heladius primas Tole
tañ. ac Leander hispaleñ. Meriteñq̃ꝫ Tarraconeñ. Bracca
reñ. ꝛ Narboneñ Archiepiscopi/ cum. lxx. ꝛ duobus alijs
Episcopis plurimisq̃ꝫ religiosis ac doctis viris/ cuius Con-
cilij circa mortuos Institutio in eos magis intẽdit q̃ deñ ac
seipsos cognoscentes diuinisq̃ꝫ misterijs deuote susceptis ca
tholice moriũtur: Cui migrationi(si modo rite credi)ꝯ gra-

nō lugendū in morte bonorum virorum 23

tulandū poti⁹ est q̄ɜ dolendū: illud toto aīo cernētes quo pro
fecturi ex hac misera vita discedūt. sicuti beati Martini obitū
equa pietate legimus dolore ac leticia discipulos pertulisse.
Et ꝑpter eas quas attullimus auctoritates pluribꝰ id etiā pa
tet rationibus. quaꝝ duabus cū aliquot alijs exēplis ex scrip
tura additis: potissimū intēdemus: Primū reluctari deo ꝛ
ab ipsius nutu discedere: grauissimū crimen ꝛ cōtra xp̄ianoꝝ
habetur institutū. q quotidiana oratiōe [a] dominica frequēti
prece cōtendunt vt dei volūtas ꝑ oīa impleat. sic autē cō
fici ꝛ se ipsos merore ꝓstrare ac oīo ex spe cadere: quum ꝛ
filios ꝛ quos caros habemus amisimus. quod ab deo solo
ꝓcedit. cū ipsius voluntate nō cōuenire atqɜ quātuɜ in nobis
est illi repugnare: crimine ꝛ eo quidē maximo nō carēt. vnde
ꝓponendus est ante oculos cuicūqɜ xp̄iano verissimū illud
ac vnicū paciētie exēplar sanctissimꝰ Job. ꝛ in aduersis quan
do oīa succedēt ipsius est dictū frequētiꝰ vsurpandū [a] Nu
dus sum editus in lucē: nudus reuertar illuc. dn̄s dedit dn̄s
abstulit: sit nomen dn̄i benedictū. sit nobis etiā exēplo ferue
tissimꝰ fidei abrahā q dei volūtatem sequutus [b] q̄ɜq̄ɜ in re ab
humanitate prorsus ꝛ natura ipsa aliena vt Isaac filiū vnicū
futuꝝ orbis heredem: imolaret ꝛ sua manu occideret. quia sic
deuɜ statuisse sentiebat: nō exhorruit. Quanto magis fideles
omnes si modo fidei ipsius aliquo igniculo feruent in re natu
rali ꝛ omnibus cōmuni hoc est suoꝝ interitu: neqɜ sua manu
illato sed sic volente deo: diuino cōsilio nutu cuius ea fiunt
quātum est in eis immoderate merendo aduesari nō debent
Jepte quoqɜ nonus iudex israel ꝛ queɜ paul [c] inter sanctos
adnumerat ut qđ deo vouerat si vicisset amonitas ꝑsolueret
videlicet vt primū ex eius sibi familia obuiū deo immolaret
Quū e victoria rediens primū vnica [d] eiꝰ gnata sibi obuiā fu
isset: maluit ne a ꝓmissis discederet qđ deo tenebat filie mor
te ꝑstare: Quā ipsa etiā filia cōstantissima ꝛ summa cū paciē
tia offerre nō negauit: ipsiusqɜ pater ꝛ si ꝯtra oēm animi vim
affectumqɜ nature vt qđ debebat satisfaceret: filie non pepcit
licet affirment nōnulli ꝛ hi qdem insignes doctores eam non

Marginal notes: a. Math. vi. — a. Job. pmo. — b. Gen. xxij. — c. hebreoꝝ. xi — d. Judicū. xi.

corporis morte sed deo ⁊ diuino Cultui dedicatā perpetua
cōtinentia; que mors Ciuilis appellatur; patrem voto libe-
rasse; qđ si sancti in veteri lege carnali in qua cuncta ex carne
⁊ tēporalia ꝓmittebātur: dei tamen sententiā in suoꝝ morte;
quā pacientissime ferebant; quāto id vberius effitiendum est
ab christianis tēpore ꝑfectionis ⁊ plenitudinis spiritus ⁊ se-
culo tam repleto hominibus. quumqꝫ religio non iā succedit
carnis ꝓpagine nec ex prole christus nasciturus expectatur:
Quodqꝫ si tūc non ita effrenate mortui lugebantur quorum
nemini iter ad gloriā morte parabatꝰ neque enim redemptio-
nis ꝑtium erat cruce ꝑsolutum. vnde ⁊ ecclesia Romana san
ctos veteris testamenti non celebrat cū morte nō beatificarē
tur. sub lege igitur gratie Janua celoꝝ reserata ⁊ nature ꝑtio
soluto et sancte morientibus certa spe instantis beatitudinis
data; minꝰ tūc dolendū est caroꝝ interitu aut de dei sentētia
conquerendū. Quod ⁊ alia secūda ratione cōuincitur filioꝝ
bona sic metiri debent parentes vt eoꝝ maius cōmodū eli-
gatur. etiā si ob id lōgius ab eis ab esse cogerentꝰ. si modo fi-
lios ⁊ amicos vero amore ꝓsequūtur de quibus ᵃ absolute
a. Ethicoꝝ. ix est optandum qđ ᵃ semꝑ ex re sua magis fiat. qꝫ propterea
sepe fit vt filios parētes vl' honoris ad magistratus. aut lucri
ad mercimonia vl' postremo affinitatis gratia ad matrimonia
cōtrahenda: in remotissimas orbis partes dimittant. ⁊ vbi si
melius filijs succedet: se eos amplius videre non curent. hoc
vno contenti qđ ibi melius cum filijs agatur; His vero qui
recte ⁊ cōstanter de fide nostra sentiūt apte liquet momenta-
neam vitam hanc nostram: curriculum esse breue ⁊ ꝑegrinati
b. ij. choꝝ. v. onem ᵇ a domino: hospitiūqꝫ omni amaritudine ⁊ angustia
plenum. que per singulas ipsius cellulas quāuis in sublime
tendentes diffunduntur: neqꝫ potest in patriam ac dei cōspe-
tum peruenire nisi carnis pallium seu tegumentū deponatur:
a. iiij. regū. ij. sicut Elias ᵃ facto expressit, relicto terris pallio quo tegeba-
tur quū ad dominū raptus est neqꝫ dominaꝫ Egiptiacā; que
necessitas est sine possibilitas peccandi et a gratia exciden-
b. Geñ. xxxix. di effugere valemꝰ: nisi carnis palliū exuamus. qđ Joseph ᵇ

quoq3 ostendit: quum coniugem fugeret principis exercitus
Pharaonis; quod si gratie confirmatio & glorie cōsecutio in hoc c. Sapie. iiij.
seculo hri minime possunt. & ad ea cōsequēda oportet quod per
mortis quietē in aliud migrem⁹. que tūc eos obtinuisse existi
mamus quos bene emori videmus scimusq3 quoq3 a nobis illi
absunt lōge melius ac beati⁹ quā si nobiscū degerent permanere/
ne dū Impij est dei voluntati obsistere/ sed primū Cui⁹ gau
diū luctu & lacrimis cōturbamus impedire. & ipsius felicitati
quodāmodo inuidere. & ideo qui dolorem nō cohibent cōcep
tū ex hijs qui bene & sancte moriūtur, aduersus deū/ primū & c. Apoc. xiiij.
se ipsos inmituntur. quos quum bene emori cōtigit sancta [c]
scriptura Beatos appellat: & ob eos ipsos scriptum est ab sa d. Eccle. iiii.
lomone [d] magis se laudare statum mortuorum quā viuenti
um: Fatēdu3 tamen est omnino quod quicunq3 siue filij siue
cari nobis sint quanto minus catholice moriuntur/ eo magis
lugendi nobis sunt/ & de eorum morte dolor geminadus quo
maior nobis opinio insedit: eorum mortem fieri peccatorum e. xxii.
grauiorem. Unde Salomon in Ecclesiastico [e] scribit bene
morientium luctum septem tantummodo dierum spatio ter
minari/ delinquentium vero finem non habere. de quo apud
Dauid exempla legimus in morte filiorum/ qui paruulum
Bersabee [f] qui actu non peccauerat & die septima decessit: f. ii. regū. xii.
quamq3 de eius vita sollicitus ac salute curam omnem & Je
iunia adhibuerit/ mortuum tamen postea non defleuit/ In a. ii. regū. xiiii
morte vero Amonis [a] lacrimis non pepercit/ sed licet fuerit
primus ex se genitus nō sic propterea est a patre defletus vt
Absalō/ quoniam purgato Jam incesti crimine cū thamare
& in absalonis fratris gratiam reuocato: nullo alio post ad
dito crimine quod legatur vite cōcessit. Mortem vero Ab
salonis filij sed inimici/ & qui eum e regno deiecerat, acerbissi b. ii. regū. xix.
me [b] fleuit: quem actualiter & in grauissimo rebellionis i obe
dientie ac contumatie aduersus patrem crimie mori cogno
scebat.

Hec omnia Catholici & xpianissimi principes eo tendunt: vt
perspecta gloriose & sancte memorie Serenissimi principis

raptus est ne malicia immutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius

Joānis sanctissima quiete ⁊ christianissima ad dominū euo-
.c. Sapie. iiij. catōne qui vt in Sacris ᶜ litteris legitur a deo fuit in maiora
gaudia accersitus: ne tempoꝝ infelicitas optimum eius ani-
mum mutaret. qui nihilominus intra breue temporis spatium
secula multa peregit: q̄꜓ in eo casu ab. M. v. Carni ⁊ sensi-
bus aliquid tribuatur vt ab eis commiserandi officio pater-
no satisfiat: Est tamen id moderādum tam in doloris diutur
nitate q̄ magnitudine. ratione ipsa suo naturali lumine illu-
strata ⁊ quod magis est sancte fidei ⁊ christiane religionis
accēsa. In quo qd fide qd religiōe doceamur latissime dictū
est. Qd vero ratio ipsa ⁊ humana prudentia suadent certissi-
mum est, in eo angi ac laborare, in quo nichil sumus pfuturi
prudentie non esse. Nimio nanq꜓ fletu neq꜓ in lucem mortui
reuocantur. neq꜓ in vulneribus medemur, que sic dolēdo po-
tius augentur. Redit preterea supra res omnes vitam ho-
minum tristitia ᵃ breuiorem. estq꜓ etiam ea mortuis ipsis qui
.a. Eccli. xxx. ⁊. xxxix. parentes amant nō minus permolesta. ⁊ Ideo Salomon ᵇ
.b. Eccli. xxxviij. Jmensum sic dolere quod neq꜓ deo acceptum est neq꜓ con
sentaneum rationi, imprudentiam vocauit, cuius bene prudē
tie gētilium quāplurimi solo rationis ac nature lumine ducti
non fuerunt expertes, qui quum neq꜓ de animarum inmorta
litate dubitarent, licet nichil de corporum resurrectione resci
rent, magna animi fortitudine ⁊ admiranda constantia siccis
oculis filiorum obitum tulerūt. In qua re plurimum ab opti
mo quoq꜓ ⁊ sapiētissimo sunt probati. quemadmodum Ana
xagoram xenophontemq꜓ philosophos ⁊ Athenarum prin-
cipem periclem: Catonem: fabium Maximū. Q. Martium
paulum Emilium: ⁊ Clarissimam Corneliam fortitudinis
exemplum. quinto memorabilium ab Ualerio Maximo cele
bratos ⁊ quamplurimos alios fecisse comperimus. Et prep-
terea que dicta sunt que magna ex parte debent in hoc casu
Maiestates vestras consolari. Potest etiam quidam aliud
addi que consolatio erit ex eodem merore procedens sicut
aqua que ex durissimo lapide in Moysi emanauit.

b. nō dederis in tristitia cor tuū sed repelle eam a te et memento nouissimorum. noli obliuisci neque enim est conuersio et huic nihil proderis et teipsum pessimabis

Amat d. filius quem zeap dei

Catholicus quisqȝ vere bonus principes serenissimi debet se tunc ipsum maxime consolari quū adeo certo sibi dato signo se intelligit amari: Istuc ipsum M. vestras sicut verissimos ⁊ Catholicos Reges decet/qui tale cognomentum: quo etiā aliqui ex suis maioribus ⁊ in primis Alfonsus primus claruerunt; virtute ac religione sibi a sede apostolica imponi meruerunt; deberent eque consolari quando idem de deo signū habuerūt: dei enim filij sumus omnes: eiusdē discipuli ac amici et qui nos omnes creauit: docuit: amauit. Zelus itaqȝ et ob iurgatio nunqȝ in patre reperietur filium si non amet. Ideoqȝ de amico ⁊ preceptore in rem amatā et discipulū dicet. Quotiens et enim filius is est qui nimius a patre diligi mereatur ⁊ ea discipulus ingenij ad disciplinas capessendas tarditate Aut si quando res amata vel deformis vel inhonesta ita fiat vt nobis iam placere desierit: Zelus omnis ⁊ ob iurgandi studium ac amor simul cadūt. ⁊ propterea [a] scribitur: Corrigit pater filium quem amat/atqȝ id frequentius fit a deo cuius licet Immensa sit supra parentes omnes: misericordie magnitudo inest[...]ri tamē admixta Iusticia ⁊ rerum omnium quas agimus cognitio certa/ Et sicut Johannes in [b] canonica scribit nemo est qui non peccarit/cum ob peccatum a deo procul excludamur; nascitur in eo repēte zelus quo castigamur ⁊ monemur vt peccato relicto offensionem nostri rependamus/⁊ sic inter eos quos deus amat habendus is non est quē nihil aduersi in hac vita exercuit. Quod ei grauius i alia ⁊ cumulatiori supplitio reseruaṫ. Cuius rei nos deus admonet Ezechielis [c] ad Israeliticum populum preconio: cuius peccata adeo inualuere ut de illo. dominus dicat/auferetur ate Zelus meus,⁊ quiescā nec irascar tibi amplius/ Quod si omnē scripturā sacram ⁊ christianas historias repetemus/ Inueniemus quos deus amauit semper in hoc seculo exercere ⁊ castigare voluisse. Et ne in imensum pcedatur sigillatim in hoc exēpla plurimorū non adducā; Attamē latet neminem/quod lucem tenebre antecedūt: ⁊ psperitatē secundā fortunā phi dixerūt Quimo poete i iouis tēplo q̄ orbē referri voluerūt: In forib[us]

a. puerbio[rum]. 3
Hebreo[rum]. xij.
Apo. 3.

b. p̄. Jo. prio.

.c. xvi.

Alfon[sus] primus vna Catho[licus] appellatus

Ezechi[el]

fortuna sequitur infortunium

gemina vasa alterum felle: Melle alterum repletum apposita
fuerunt quorum vtrumqз degustabant intraturi: qua de re
a. Sapie. vij. Salomon [a] scripsit: quũ primũ in lucem homines eduntur: a
fletu sibi vitã auspicari: popul⁹ Israelitic⁹ qui sanctorũ conci-
b. Judic. viij. lium ostentabat quãi visari deũ erãt per q̃plurimas [b] difficul
tates quo cupierat peruenit. In edificio templi Jerusalem ve-
re triũphantis, que est gloria permansura: nullus lapis impo
netur qui prius seculi huius calamitate vndiqз circũcesus ex
cussus ꝛ expolitus nõ extitat: sicut in materiali tẽplo de ma-
.c. xxvij. terialibus lapidibus agebat. Sic etiã Salomone [c] scribente:
vasa figuli probat fornax: ꝛ homines iustos tentatio tribula-
tionis. ꝛ apud psalmographũ Beatus dicit quem erudierit
ꝛ exercuerit dñs: Si ergo flagellũ dei signũ est ipsius in nos
amoris: consolatio esse debet veris catholicis.

Diceret forte quispiã verum est amoris in nos signũ flagel-
lum esse dei: At leue illud fieri quotiens innocentes patiunt:
esseqз debuit tale illud quũ regibus tam electis ꝛ spectatis
immiteret. quorũ vita virtutũ omniũ exemplar est: quaqз in om-
nibus suis regnis fundarunt: a quibus infidelitas heresis ꝛ
cuncta vitia eorum exularunt opera. Et propterea flagellum
hoc in vnici filij atqз talis amissione grauissimũ esse: in cuius
obitum quecunqз poterant aduersa simul mitti: conuenerunt
Duobus modis huic respondebit ꝛ primũ Jeronimi senten
tia in quadã sua epistola ad amicum egrotantem: nõ est serui
legem dare dño quo nã modo ab eo puniat: neqз infirmi me-
dico prescribere quomodo curetur: quantominus audendũ
id cum deo nobis est, qui in nos omnes imperiũ exercet ꝑpe
tuũ. ꝛ a quo quicquid sumus accepimus: ꝛ qui nostri morbi
latebras ꝛ causas ipsiusqз remedia solus nouit. ꝛ ꝓpterea fit
ut quid nobis sit petendũ nesciamus: neqз enim ab diuina cle
mentia tentamur vnqз plusqз ferre valeamus, ex cuius tenta
d. p̃. Cor. x. tione sicut Aplus [d] scribit prouentuз ac fructũ assequimur, ꝛ
afflictio de qua sermo: quãqз grauissima sit perpessu: plures
tñ sanctissimos viros qui in sacra scriptura illustrant maiora
passi recensent: q̃ cũ reliquam regiã prolem vestrã deus con

seruarit: ⁊ in pꝛimis vestraꝝ maiestatū vitaꝫ ac salutem easqꝫ
sit diutius seruaturus: tentatio hec vestra ea erit que cū diui-
na gratia tolerari poterit. Sic enim in libro Job [e] memoꝛie .e. Job pꝛīo.
reliquit Sathan: ut quecūqꝫ afflictio que saluti viteqꝫ parcit:
iustis sit tolerabilis atqꝫ ea minoꝛ: qua foꝛtes ⁊ cōstantes in
virtute cupit exercere. ¶ Secunda responsio iuxta Augusti-
num in Deuteronomio: cuius magister sententiaꝝ .xv. distin
ctione libri quarti meminit: quinqꝫ modis supplicia ac dei fla
gella in hoīes euenire: pꝛimū ut solū hoīs patientia exploꝛet
atqꝫ pꝛobet: ut de flagello quod scribitur passus [f] Job. nul- .f. Job pꝛimo
la alia de causa aut sui peccati ratione: sꝫ ut patientie sue fidē
faceret. ¶ Secundo ad virtutis conseruationem ne superbia
temptet Sicut in [g] Paulo carnis stimulus: ne reuelationum g.ij. Coꝛ.xij.
magnitudine extolleret: sed se hominē ⁊ pꝛolabi posse memi-
nisset. ¶ Tertio ad dei gloꝛiā, sicut de ceco nato xp̄s dixit [h] h. Jo.ix.
quod neqꝫ suo neqꝫ parentū crimine aliquo sic nasci merue-
rat: sed ut nouo sue illuminatiōis miraculo dei virtus gloꝛia-
qꝫ ac potentia ostenderet. ¶ Quarto ad crimen aliquod pu-
niendū quod penitētia sequat: sicut de lepra Marie [a] Moy a. numeri. xij.
sis soroꝛis. ¶ Quinto ut crimen ipsum puniat: cuius neutiqꝫ
sequitur penitentia: quod flagellum est initiū eterni: qꝛ hinc
incipiens post moꝛtem perpetuuꝫ permanet. Sicut Herodis
Agrippe Abominabilis cruciatus, cuius actus Apostolici [b] b. Actuū. ij.
meminere: Quare hec grauis afflictio in vestra regia domo a
deo permissa est: vel ad vestrā patientiā constantiāqꝫ regiam
pꝛobandā: siue ut vestrā humilitatē religionēqꝫ conseruet: ne
in tanta secundarū rerū serie inimicus aliquid audeat moliri
quo. M. v. aliqñ elatiōe turbaret siue ad dei potētiā ostēden-
dam: ut in mūdi cōtemptū homines inducātur ⁊ quod nihil
quantūuis arduū vel excelsum aut sublime sit: possit deo resi
stere: quod magis in potentioꝛibus ostenditur vt legimus in
Salomone [c] regnat hodie rex: cras moꝛiturus. Quanto igit̄ c. Eccliasti. x.
minus est inferioꝛ cum diuina potentia conferendus: poterit
itaqꝫ ex pꝛedictis ratione aliqua: quāqꝫ peccati causa nō ad-
sit: hec afflictio euenire. Et nihilominus posset quarto modo

immitti aliquo dei numine offenso quãq3 esset culpa penitentia deleta; Cuius rei latebras ⁊ causam dei solum est rescire Sed qui minus est crimine voluptatus facilius quid in causa fuerit conijcere poterit: ab eoq3 se debet postmodum abstinere. ¶ Quinto modo effici nõ poterat, quũ id flagelli genus nisi in dei publicos rebelles et in quibus conuersio in deum ac penitentie modus desperatur immitti nõ soleat. Ex dictis ergo liquet flagelli ⁊ punitionis dei causam intelligere nemi nem posse nisi diuina reuelatione admonituʒ: causa autẽ non perspecta nemo iuste succensere potest ꝺ effectu quare recti⁹ aget quilibet si se catholice paciẽtie habitu muniat. ⁊ diuino consilio inhereus fateatur cum Job [a] si bona suscepimus de manu domini; mala quare nõ sustineamus. ⁊ sic superiori questioni respondetur

.a. Job. ij.

Uerum in eorum leuamẽ qui manum dei pertulerunt considerandum est quod omnia diuina flagella eo excepto quod quintum memorauimus; q̃ꝺq3 verius destructio ac perditio quã flagellum dici potest in bonũ tendunt perpessor. Precipuum vero signum quod sancti viri deprehederunt vt dei flagellum sit fructum allaturum; neq3 vlterius duraturũ. paciẽtiam qua leuissime illud fertur ab castigato esse voluerũt. Clamat [b] Naum propheta non consurget duplex tribulatio nec Judicabit deus bis in id ipsum quẽres affert procul dubio afflictis solatiũ nõ mediocre doloremq3 magna ex parte leuat: namq3 videtur hac ratione melius cum eis agi quã cũ hijs qui nunq̃ merorem aliquem senserunt. Cum iam sicuti propheta refert, extra metum sint in aflictionem aliam incidẽ di quo felices carent. Dictum tamen volunt id doctores si modo castgatus patiẽter ferat ⁊ ad deum conuertatur Quotiens enim dominus siue ꝑ ipsius volũtate seu causa aliqua seruũ punit si in dominum is insurgat aut quoquomodo illi impacienter respondeat; augetur ira domino ⁊ supplitium fit maius; si uero equo animo id ferat ⁊ errata cognoscit sua: efficitur illico mitior dominus ⁊ aufertur pena; sauciumq3 vt curet possitq3 ipsum demulcere sedulo querit. Et sicut omnem

.b. Naũ prio.

non consurget duplex tribul[atio]

misericordiam absq; vlla comparatione dei clemētia semper excedit; ita longe cumulate magis his rependit efficiturq; lenis qui amanter ꝛ obedienter in eo solo sperātes ipsius manum ac flagella paciēter tolerarūt. seq; ab hiis abstinent que ad erumnas has inferēdas deū verisimiliter impellere potuerūt: atq; ita faciētibus iuxta est domini medela qui p Moysem [a] scribit: ego percutiā ꝛ ego sanabo/ ꝛ paulus [b] diligentibus deum omnia in bonum cooperari cōtendit: qd ita confidimus diuinā clementiam cum vestris maiestatibus omnia in melius ꝛ felicius commutaturam/ Idq; puintiales vestri omēs ꝛ vnus ego inter primos deo sedulo supplicamus/ easdem etiam preces humiliter cum vestris maiestatibus iterādo: qd sollicitudo ista ex Illustrissimi principis morte suscepta potissimū ad ipsius anime salutem incumbat. pro ea continue orando: ieiunia tolerando. elemosinas elargiendo: ꝛ seruitoribus suis quicquid ex obsequio debebatur persoluendo eos deniq; excipiēdo habendoq; ac si ille idem ipse princeps viueret cui antea seruierunt.

a. deute. xxxij
b. Roma. viij

Et licet melius dei puidentia nouerit qd precipuum remediū vulnus istud admittat. ꝛ vnde salus ei certior promittatur: Attamen quod ad ipsius curationem pro nunc exposci potest Deus ipse in primis erit exorandus qd Maiestatibus vestris patiendi fortitudinem vitamq; beatiorem ac diuturnam cum reliqua prole superstite prestet: oīa namq; deus eo pacto in sedem quietiorem optatioremq; perducet quā putamus. aut petere valeamus pro vestris maiestatibus meritoꝝ magnitudine/ Secūdo suppliciter orandus deus est vt regnum istud propius respiciens. Serenissime dñe Margarite principisse optatum filiū concedat in quo quicquid in pñe est amissuz sua felicissima successiōe recupare mereamur. Atq; cū eo diuina pariter clemētia que nūq; rebꝰ necessarijs deesse consueuit vniuersam hispaniam in vnam dictionem reducat. In qua re ad vniuerse religionis christianeq; rei publice ac omniū quietez est omni cura ꝛ studio vestris maiestati-

bus intendendum: plurimi enim in hoc ex ipsarum progenito ribus errauerunt qui sua aliquando regna cõiuncta simul ha bentes inter filios diuiserunt: Que regni partitio pcipua cau sa fuit ne citius Infideles qui in hispania tamdiu permansere eijcerentur: atqȝ vt minus obedientie quam deberet dominis ab subditis ipsis interdum prestaretur: Et vt hispanie regiũ etiam sceptrum extra patrium solum: facinus aliquod precla rum in externa prouintia gerere facile non potuerit. Quod de ea magis poterat quam reliquis orbis prouintijs sperari hanc autem sanctissimam ꝛ perutilem vnionem sic dei mise ricordia me iubet affirmare seu in principis de mortui felicis simo successore, siue in Serenissima ac Sanctissima domina Portugalie regina, firmissime futurum confido: nec enim du bium esse debet quin hispanie regnorum omnium heredi tas ad filias expectet maribus non stantibus: Cuius rei cer titudinem ꝛ historia ꝛ Juris ipsius ratio efficiunt clariorem. Neminem enim fugit naturali ꝛ diuino ac etiam Imperiali Jure filiam patri succedere. ipsiusqȝ honorem ꝛ hereditatem hereditario sibi Jure vendicare: Idqȝ in libro numerorum [a] de filiabus salphaat legimus. digestorum [b] quoqȝ sanctiones filias parentum hereditatibus succedere voluerunt. atqȝ na tura ipsa que ad earum qui nascuntur educationem ꝛ conser uationem patres cogit: filias minime ederet nisi ꝛ alimenta ꝛ honores ac hereditates eis pariter deberentur. Legimus faustinam Antonio pio patri in Romano Impio successisse, ipsiusqȝ postea auspitijs M. Antoninum eius vi rum in idem fuisse Imperium vocatũ: Reginam [c] sabba que tanta sapientia fuisse traditur tantoque tempore bene regnũ administrauit ꝛ quã tantopere Salomon commẽdat e regni Juribus quãqȝ mulierem iusticia nõ eiecit. Delbora [d]. eque mulier fuit: ꝛ nichilominus Israheliticum populum xl. ãnos suo Imperio rexit. Cõstantia [e] Gallie cisalpine regina lõgo bardorum temporibus quã summe Gregorius primus com mendat, ipsa diu regno prefuit tanqȝ heres, nec sexus successi onẽ exclusit, ex Gothorum preterea legibus ac moribus vn

a. nũeri. xxvij.
b. ff. de liberis pteritis. l. maximũ Nauĩ.
c. iij. regũ. x.
d. iudicũ. iiij
e. c. xij. q. ij. cũ deuotissimã ꝛ si secuti.

de regnorum hispanie successio omnis habetur. Quorum institutis ac legibus & nullis alijs hispanie hereditas censenda est, quando quidem diutissime & Iuste totius hispanie dominium tenuerunt, neminem superiorem in tẽporalibus cognoscendo. in his hec veritas clarissime Innotescit. hispanie videlicet regna si filius non adsit ad filias deferri, sicut ipsorum historie indicant. Nempe ante cladem hispanie per ismaelitas africanos Amalausenta Theodorici filia in regno patri successit. Ad ormissindam deinde post hispaniam vastatam sancti pelagij primi regis gnatam: patris pariter est regnum devolutum. eiusqꝫ ductu Alfonsus primus Catolicus nominatus in virum acceptus: regno hispanie est potitus. Cui predicte coniugis ratõne pelagij regis filie, qui Roderico Hispaniarum regi vnico frater erat & quum Alfonsus Idem gloriosissimum & christianissimum Ricardum Gothorum regẽ progenitorem referret totius Hispanie & Galliarum quas prius sanctissimi Gothorum reges eius precessores habuerant successio debebatur. & quicquid postea per alios christianos in hijs prouintijs de saracenis expugnaretur: ipsi vel ipsius successoribus iure post liminij acquirebatur. atqꝫ eandem legem & mores de filiarum successione seruari comperimus in omnibus Hispanie regnis que post dictã cladem sunt diuisa. Nempe de Legionis regno quod primum est apptissimum liquet in Ormisinda alijsqꝫ muliebris sexus descendentibus que in eo postea successerunt. quod regnum magna ex parte prius Castellam & Nauarram tanqꝫ menbra & subiecta primum claudebat.

Rursum in regno Nauarre qđ postea ab Legionis regno diuisum est succedere succeduntqꝫ planissime mulieres. Castelle regnum prima sub regni titulo hereditarium excepit domina Eluira santij Castelle Comitis filia. Quam Sanctius Nauarrorum Rex Vxorem duxit. ex eaque tunc primum Castelle: regni nomen Inditum est, fuitqꝫ Santius maritus Castelle ac Nauarre Rex postea vocatus. Ipsiusque filius

Fernandus primus Castelle regnum Eluire successione ac
donatione suscepit.

Aragonie quando primum fuit regnum institutum ⁊ a Na-
uarre corona separatū/erat enim antea comitatus: sub Elui-
ra pdicta factuȝ est/que dono illud ⁊ in arrabonem ab San-
cio cōiuge suscepit/Illudq3 postea sub regni titulo functa vi-
ta: Ramiro Aragonum primo regi: mariti filio, quāq3 spurio,
⁊ ab ipsa adoptato (neglectis legitimis filijs in quos Iuste
odium exercebat ⁊ in primis in Garsiam ab ea primo-genitū
qui post parentis obitū solum Nauarre rex ꝑmansit) adop-
tionis ⁊ donationis iure reliquit.

In Portugallie regni successionē femias venire: ex Terasia
Alfonsi.vi.regis Castelle naturali filia satis cōstat.cui primū
dedit pr in dotē Portugallie comitatū/ac eā Henrico Loto
ringie comiti sui patris Fernandi primi carissimo domestico
nuptui dedit.⁊ idē comitatus Portugallie sub Alfonso Enr-
riquez istius Henrici filio Portugallie primo rege,cepit reg-
num appellari/Si itaq3 in ceteris Hispanie regnis mulierū suc
cessio sepe fuit.

Et qđ est ab aliquibus minus recte dubitatum de Aragonie
regno,clarius liquet.illudq3 a principio fuisse femineum pri
ma Eluire successio cuius meminimus euidētius: ⁊ post do-
mine Petronille Ramiri primi regis proneptis, Ramiriq3 se
cundi filie: qui prius sub sancti Benedicti ordine monasteriū
ingressus ibi aliquandiu vitā degit,donec Petro ⁊ Alfonso
fratribus vita functis nullis relictis filijs: p Innocentium se
cūdum Pont Max.licuit vt relicto monasterio nuptias ce
lebraret.ex qbus dictā Petronillaȝ filiam suscepit: que Rai-
mundo Berengario Barchinonensi Comiti postea nupsit:
vnde ipsius filij ⁊ qui ab eis nati sunt,in Aragonie regnum
⁊ Barchinonis cōmitatum successionis iure deuenerūt: qđ
si aliquādo postea factum est vt idem regnum mulieres non
a dmitteret: in causa sola fuit patrum quorundaȝ volūtas,qui
illud particulari testamento caueri voluerunt (quodq3 potissi
mum valuit) ipsarum filiarum consensu aliquando accedente:

nichil tamen dubitant doctores regnum viris esse feminei. ⁊ Ita Petrus de Ancarrano vir iuris consultissimus in suis consilijs [a] asseuerat. quod postremo comprobatum est in gloriosissimi Ferdinandi regis successione, Johannis primi Castelle regis filij, qui materno Leonore matris iure, Martini regis aragonum sororis, regno illi successit. a. cōsilio. xxx iiij.

Sicilie regnū Feminee successioni deberi nemo dubitat/itq; ex priscis apostolice sedis pheudis ostenditur; Cui sic Constantia Guillermi boni regis filia successit; quam quum Romanorum ꝓpago deficeret quos primum Romana ecclesia eo regno donauerat; Celestinus Tertius Pont. max. e monasterio vbi panormi claudebatur ad Enrici sexti Jmpatoris nuptias vocauit. vnde natus est phedericus Jmperator. qui Sicilie ⁊ Apulie regnum est matris causa consequutus, Eodemq; modo Constantia secūda, Constantie prime ꝓneptis Manfredi filia; iura ⁊ possessionem regnorum que diximus Petro tertio, Aragonū regi decimo, eius cōiugi cessit; omnium itaq; regnorum predictorum euidentissima est in muliere successio.

Neq; francie Jnstitutum quo mulieres in regno illo succedere prohibentur Aragonensibus obstat, vt eundem morem sequi teneantur/cum gallos superiores nō cognoscant/ac pariter Barchinonum Comites, qui in libertate sunt eadem, ad francie instituta nō cogūtur. potior etenim ac magis certa Aragonie ⁊ totius Hispanie progenies ex Gothis est/deq; legionis ⁊ Nauarre regibus vbi filie perpetuo successerunt Judicanda est; francie autem consuetudinem que mulieres e regni successione deponit, apertissimum est nature inclinationi parentumq; amori repugnare. qui magis sibi cupiunt filios habere successores, quam quosuis alios quamquā sibi sanguine propinquos, recte tamen non descendentes; Accedit id preterea filiarum ⁊ regni maximo detrimēto nam sola plerumq; spe, quod filie ab eis futuri, hereditatē consequentur, maximorum regum ⁊ externorum matrimonia ineuntur

atq₃ maiores propterea filie honores easq₃ ipsarum parētes affinitates sortiuntur. Quibus regna magis ⁊ nobilitatur et augentur. Est etiam occasio mos iste frācorum vt genealogie ac prosapie familiarum quam plurium ⁊ nobilissimarum abolescant: que filiorum filiarumue in regnis successione conseruantur. Cuius rei exemplo est antiquissimorum gothorū regum longa series/ que ab Athanarico rege primo ad hodiernum usq₃ diem supra octuaginta ⁊ quatuor reges continuato regno, nunquā prosapia defecit. Inter quos semper aut filius regis vel nepos seu regine: regnasse compertum est: linee illi precipue insistendo que immediate ducitur a Gothis que nunc vt dictum est in legionis regno seruatur/ Ab Athanarico tamen rege ad nostra hec tempora ducentesimus fere annus agitur supra mille. Comperimus autem in francia more isto feminee successionis sublato: clarissimas euanuisse interea familias francorum nāq₃ genealogia tam antiqua que ab Faramundo primo cepit, intra sexdecim tātumodo reges in Childerico decimo sexto terminauit. qui quū admodum parum vtilis ⁊ vitiis voluptatus haberetur subditis eflagitātibus ab Zacharia. a. Pont. depositus est e regno. fuitq₃ in regem siue pricipem vocatus Carolus Magnus filius naturalis filius Pipini nato de Teutonici vir singulari Industria ac virtute celebris/ sic itaq₃ francorum Genealogia extincta est: subsequta postea est Pipini familia Caroli Martelli patris atq₃ ambo ij Reges appellari noluerunt: fuit autem qui ex eo scemate primum est francie Rex vocatus Pipinus secundus Caroli Martelli filius. Ex quo natus est Carolus Imperator cognomento magnus/ inter cuius nepotes Imperium et magna regni pars fuit diuisa. neq₃ plures quā nouem in Pipini ⁊ Caroli genere, quod in Ludouico quinto est absumptū, reges extitere

a.xv.q.vi. alius

Successit postea regno Hugo Capetus vir maximo animo ⁊ Parisius Comes: quē nouissimi Frācie reges sui generis referunt autorem: quāquā in linea inde ducta. xiij. tantum

modo comprehendantur: fuit enim decimus quartus Phi-
lippus Valois Comes Capeto tamē proximus habet itaqꝫ
in se plurimum honoris ⁊ vtilitatis Hispanie mos, qui est ma
xime ex ipsa natura, vt minores maiorum successionem conse-
quant, vnde ⁊ scripsit verissime paulus b si filius, ergo heres
quod vtrunqꝫ complectitur sexum. Quare vt Hispanie re- b. Roma. viij
gna omnia in vnum conueniant quando quidem est tāti res
momenti ⁊ apprime necessaria. M. Vestre omni conatu ⁊
omni ad id dexteritate contendant. Et preterea est omnibus
diligenter considerandum vt quibus finitimi tales opponun
tur qui cum eis contendere aliquando posse videantur; eorum
exemplo se Instruant ac parent. ⁊ in omnibus ipsis denique
emulentur. secus enim si fieret vt sunt sine caritate nunc mor
tales ⁊ rebus alienis anhelātes, discrimē maximū rebus suis
immineret; qū Hispanis res erat cum granata satis illis erāt
arma leuia; equi leues ⁊ expediti. Neqꝫ enim mauri alio ar-
morum genere vtebantur; quando (quod omen deus auertat)
esset Hispanie cum Francia decertandum; Toraces ferreos
⁊ tormenta, atqꝫ vndiqꝫ tectos equos sic enim galli prodeūt
in certamen res exigeret. Hispanie prouintia vt meminit Ju-
stinus c nullo pacto in pace potest contineri bellicosa gens libro. xliiij.
que illic plurima est; cum externis bellum non exerceat. Sed
iam dei virtute nichil ibi hostile cū mauris est relictum. Afri-
ca ipsa inuadenda modo superest atqꝫ armis hereditas peten
da; quam illic gothi tenuerunt. ⁊ licet aliquot interse africe re
gna dissideant sunt tamen ea amplissima ⁊ in que si christia-
nus exercitus ad aliquam ipsorum partem debellandā traij-
ciat; cogent suas inuicem statim vires ac cōtra nostros arma
vno simul animo conuertent; ita vt neqꝫ aduersus eam profi
cere quicquā. neqꝫ ipsorum impetum sustinere valeamus
nisi rex ipse bellum in Africa gesturus adeo potens accedat
Cui nullius regis alterius Hispanie, vicini sint arma metuen
da. Et propterea cum olim in Hispania diuersa se regna di-
uisissent Mauri Cum Tolettum. Alius. Cordubam alius

Hispalim quoque alius teneret: quumque Gallie que Gothorum fuerant in Comitatus plurimos vtpote Tolose Montispe- sulani prouintie et pleraque talia que superiorem non norant partirentur: nichil absonum tum forsam erat Castelle legio- nis et Celtiberie reges inter filios regna partiri: erant. n. Im potentiores tum finitimi quam ipsi remanserant: poterantque ipsos facilius superare et malum potius inferre quam timere Cessat ea tamen in presentia ratio et quicquid in sui quietem gloriamque Hispanie faciendum restat, externam prouintiam hoc est ipsam Africam requirit. vbi nisi maximo cum impedio omnium consensu obedientia ac fide nichil boni quicquā aut tuti poterit inceptari: Et ad eam rem cōficiendā petimus ab deo vt vnam omnibus mentem votum et sententiā infundat ab. vestris vero Maiestatibus id vt curent

Circumspitiens preterea propinquam vobis Galliam intra xl. annum: tantumdem Imperij suo dominio adiunxisse quā antea ab qngētis ferme annis ad eā vsque diem possederat / vt sunt Normandia Equitania. prouintia picardia et postremo Britannia: ex qbus ānis singulis supra qndecim cētena mil lia aureorum exigūtur. Aduertens etiam quod in tanta ipsius vnionis occasione nichil dum per non nullas regni dissentio nes consequi licuit: quibus aliquantisper postea sopitis vidi- mus intra paucos dies quid in italia effecerit / Quumque in tantum vicinum illud Imperium creuerit: Necessitas ac ra- tio poscunt quod Hispanie domus vnione et mutua omnium concordia muniatur / nullo enim pacto si secus ageretur et ali as prouintias que ipsius spe pendent et se ipsam tutari vale- ret: Et licet bona omnia de francie domo speranda sint quoque suis contenta finibus minime sit aliena appetitura. tamen vt dictum est. ne suis inter se viribus Hispania confici possit, ex- pedit omnino populum immo verius opportet expeditionē in Africam parare De qua nisi quam querimus adsit vnio: nichil poterit polliceri

Postremo vt eo epistolā claudam: Cuius spe omnes quot-
quot viuimus pendemus non vereor qn dei clementia que
numq̃ in re iusta et necessaria mortalibus deesse consueuit
maiestatibus vestris ipsarum regnis et seruitoribus p̄sto erit:
easq̃ sic consolabitur/vt cladis magnitudo ex tanti principis
morte suscepta reparetur: de cuius misericordia cōfidendum
est q̄d quicquid ex vestra regia progenie maiestatib⁹ vestris
reliquum fecit secundabit/et in euum lōgius producet: satisq̃
iam esse putabit ex vndecim christianis principibus seculari-
bus: paucis antea tēporibus desideratis sex de sanguine ve-
stro euocasse, principem videlicet ipsum hispanie. Alterumq̃
Lusitanie cum ipsius rege patre: Tresq̃ Neapolitanī reges
qui intra quintum annum cōtinuato funere obierūt: Quinq̃
vero alij principes fuere duo Francorum Dalphini totidem
Sabaudie duces et alter Mediolani: Sūtq̃ ea omnia vt pre
dixi pacientia christiana toleranda. qua deum colendo in me
lius omnia conuertentur
Habūt itaq̃ veniam maiestates vestre si epistole modum nō
seruaui: mersus enim amarissimo luctu Cum pre dolore hijs
diebus ab rebus agendis aliquanto concessissem neq̃ in ali
quo detinerer: incidi in varias huius casus cogitationes Et
pre his que michi infixa precordijs heserunt: admodum pau
ca videor scripsisse: Deus Redēptor noster optato secundet
maiestates vestras easq̃ augeat ac seruet. Rome kl'. Decē-
bris salutis christiane. Annno. M.cccc.lxxxvij.